

Valodas apguvēju korpusu izmantojums svešvalodas mācību procesā

Inga Znotiņa

Rīgas Stradiņa universitāte, Valodu centrs, Latvija

Ievads. Valodas apguvēju korpusi plašāku atpazīstamību ir guvuši pēdējā desmitgadē. Pētnieki tos izmanto jaunu atziņu gūšanai par interferences īpatnībām dažādu valodu apguvē, kā arī par valodas apguves procesu kopumā. Tomēr šādi korpusi sniedz jaunas iespējas ne vien pētījumos, bet valodas mācīšanas un mācīšanās procesā. Nereti šīs iespējas paliek novārtā, jo informācija par valodas apguvēju korpusiem nonāk praktizējošo pedagogu uzmanības lokā ierobežotā apjomā. Galvenokārt šādus korpusus nodarbībās izmanto tie pedagogi, kas nodarbojas arī ar valodas apguvēju korpusu pētniecību.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Izpētīt un aprakstīt valodas apguvēju lietojuma galvenās iespējas un tendences lingvodidaktikā, lai sniegtu ieskatu nozares attīstībā un veicinātu iespēju apzināšanos Rīgas Stradiņa universitātes valodu pasniedzēju vidē. Šim nolūkam veikta zinātniskās literatūras referatīvā analīze, kā materiālu izmantojot dažādas publikācijas valodas apguvēju pētniecībā. Tāpat izmantotas korpusa lingvistikas metodes, lai demonstrētu daļu no piedāvātajiem pedagoģiskā izmantojuma veidiem.

Rezultāti. Korpusa lingvistikas un līdz ar to arī konkrēti valodas apguvēju korpusu izmantojums lingvodidaktikā ir iedalāms četrās plašās pedagoģiskās darbības jomās. Tās ir: 1) programmu izstrāde; 2) mācību materiālu un rīku izstrāde; 3) mācību process nodarbībās; 4) valodas prasmes vērtēšana. Līdz šim valodas apguvēju korpusi visplašāk izmantoti mācību materiālu un rīku izstrādē, galvenokārt – pedagoģisko vārdnīcu izstrādē. Šādās vārdnīcās tiek sniegti bieži sastopamo kļūdu piemēri, lai, tās apzinādamies, apguvēji varētu no tām izvairīties. Autentisks kļūdu materiāls tiek izmantots arī citos mācību palīgmateriālos. Otrs virziens, kas strauji attīstās, ir valodas prasmes vērtēšanas rīku izstrāde, balstoties valodas apguvēju korpusu materiālā. Noskaidrojot raksturīgākās pazīmes vienam vai citam valodas prasmes līmenim, tiek radīts pamats automātisku rīku izstrādei, kas var noteikt valodas prasmes līmeni ar augstāku objektivitātes pakāpi. Valodas mācību procesā tiešā veidā valodas apguvēju korpusi tiek lietoti maz; galvenokārt tas tiek darīts kļūdu labošanas uzdevumu izveidē, lai sniegtu studentiem autentiskus kļūdainus teikumus. Otrs virziens, kādā šie korpusi tiek izmantoti nodarbībās, ir dzimtās valodas un valodas apguvēju korpusu salīdzināšana, veicinot induktīvu studiju procesu. Programmu izstrādē valodas apguvēju korpusi līdz šim tikpat kā nav tikuši izmantoti, taču to potenciāls balstās iespējā noteikt formas, kas attiecīgās valodas apguvējiem sagādā vairāk grūtību, līdz ar to ļaujot secināt, kas būtu mācāms agrāk, kas – vēlāk un kam būtu jāpievērš vairāk uzmanības.

Secinājumi. Lielākā daļa valodas apguvēju korpusu pedagoģiskā izmantojuma veidu ir saistīti ar izpēti, gatavojoties nodarbībām un izstrādājot tām paredzētos materiālus, tāpēc pasniedzējam, kurš pats šajā procesā nav iesaistīts un galvenokārt nodarbojas tikai ar tiešo mācīšanu, valodas apguvēju korpusi tiešā veidā nav noteikti nepieciešami. Tomēr arī šie pasniedzēji gūst labumu no šo korpusu izpēti, izmantojot citu valodnieku izstrādātos materiālus, turklāt tieši šiem pasniedzējiem nereti ir plaša pieeja valodas apguvēju producētajam materiālam, kas, nodots pētnieku rokās, veicinātu šādu materiālu izstrādi. Līdz ar to arī gadījumos, kad pasniedzējs apzināti izvēlas pats valodu apguvēju korpusus neizmantojot, sadarbība ar pētniekiem, kas to dara, var sniegt vērtīgu ieguldījumu nozares attīstībā.